

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji dla Rady i Parlamentu Europejskiego — „Sprawozdanie z realizacji strategii leśnej UE”

COM(2005) 84 końcowy

(2006/C 28/11)

Dnia 17 marca 2005 r. Komisja, działając na podstawie art. 262 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wspomnianej powyżej.

Sekcja ds. Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego, odpowiedzialna za przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 7 października 2005 r. Sprawozdawcą był Seppo KALLIO, a współsprawozdawcą Hans Joachim WILMS.

Na 421. sesji plenarnej w dniach 26 — 27 października 2005 r. (posiedzenie z dnia 26 października 2005 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny 97 głosami za, przy 1 głosie wstrzymującym się, przyjął następującą opinię:

1. Wprowadzenie

1.1 Ani Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, ani projekt traktatu konstytucyjnego nie przewidują wspólnej polityki leśnej.

1.2 18 listopada 1998 r. Komisja Europejska opublikowała komunikat dotyczący strategii leśnej UE. 15 grudnia 1998 r. Rada Ministrów UE przyjęła opartą na komunikacie Komisji rezolucję dotyczącą strategii leśnej Unii.

1.3 Rada określiła zrównoważoną gospodarkę leśną i zrównoważone korzystanie z lasów (według uzgodnień ministerialnej konferencji na temat leśnictwa, która odbyła się w Helsinkach w 1993 r.) oraz wielofunkcyjną ich rolę jako kluczowe elementy wspólnej strategii leśnej, będące ogólną podstawą do działania.

1.4 Do pozostałych istotnych elementów strategii leśnej należą: zasada pomocniczości, według której odpowiedzialność za politykę leśną leży w gestii Państw Członkowskich; oraz możliwość przyczynienia się przez Wspólnotę do osiągnięcia zarówno zrównoważonej gospodarki leśnej i zrównoważonego korzystania z lasów, jak i ich wielofunkcyjnej roli tam, gdzie działania na szczeblu unijnym mogą wnieść wartość dodaną.

1.5 Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny wydał 9 grudnia 1999 r. dodatkową opinię z inicjatywy własnej w sprawie polityki leśnej UE.

1.6 Rada zaś wezwała w rezolucji Komisję do przedstawienia w ciągu pięciu lat raportu na temat wdrażania strategii leśnej UE.

1.7 10 marca 2005 r. Komisja wydała komunikat dotyczący realizacji strategii leśnej UE. Dokument roboczy Komisji, załączony do niniejszego komunikatu, zawiera dokładny opis działań i przedsięwzięć wprowadzonych w życie w kontekście strategii leśnej UE w latach 1999 — 2004.

1.8 Komitet popiera zasadniczą myśl komunikatu, zwłaszcza w odniesieniu do wzmocnienia realizacji strategii oraz poprawy jej koordynacji. EKES uważa, że istotne jest natychmiastowe wdrożenie zaproponowanego przez Komisję planu działań dotyczącego zrównoważonej gospodarki leśnej.

2. Realizacja strategii leśnej UE

2.1 Zmiany w otoczeniu

2.1.1 Na wyzwania stojące przed sektorem leśnym oraz polityką leśną UE wpływ miały od 1998 r. wielorakie zmiany, które zaszły w kontekście politycznym; komunikat zwraca uwagę na rozszerzenie, przyjęcie strategicznych celów politycznych UE, a także na rozwój sytuacji w ramach międzynarodowej polityki leśnej oraz polityki ochrony środowiska.

2.1.2 Wraz z rozszerzeniem, obszar leśny UE wzrósł o około 20 %, zasoby leśne o około 30 % a liczba właścicieli lasów zwiększyła się z 12 na 16 milionów. Konieczne jest wzmocnienie potencjału instytucjonalnego w celu promowania zrównoważonego leśnictwa w nowych Państwach Członkowskich — szczególnym wyzwaniem jest tu rozwój struktur własności prywatnej oraz ram instytucjonalnych.

2.1.3 Na światowym szczycie w sprawie zrównoważonego rozwoju (WSSD), który odbył się w Johannesburgu w 2002 r., podkreślono fakt, iż zrównoważone leśnictwo jest podstawą zrównoważonego rozwoju i, ogólnie rzecz biorąc, sposobem osiągnięcia Milenijnych Celów Rozwoju. Przyjęto wówczas także plan działań, wiążący dla rządów i zawierający liczne decyzje dotyczące lasów.

2.1.4 Sektor leśny UE musiał zmierzyć się z coraz bardziej zglobalizowanym rynkiem produktów leśnych oraz wysoce skoncentrowanym przemysłem leśnym, który wymaga sprawniejszej niż dotychczas produkcji drewna.

2.1.5 Lasy odgrywają znaczącą rolę oraz dostarczają społeczeństwu wielu korzyści. Jednocześnie zrównoważone korzystanie z lasów oraz korzyści dla środowiska naturalnego płynące z lasów stają się coraz ważniejsze. Zwłaszcza międzynarodowe porozumienia dotyczące środowiska naturalnego, podpisane przez UE i jej Państwa Członkowskie, przyniosły ze sobą nowe wyzwania dla leśnictwa.

2.1.6 Rada Europejska z Lizbony (marzec 2000 r.) przyjęła nowy cel strategiczny dla UE — przekształcenie Unii w najbardziej konkurencyjną i dynamiczną, opartą na wiedzy gospodarkę, zdolną do zapewnienia zrównoważonego wzrostu gospodarczego, stworzenia większej ilości miejsc pracy o lepszej jakości oraz większej spójności społecznej. Rada Europejska z Göteborga (czerwiec 2001 r.) zatwierdziła strategię zrównoważonego rozwoju UE, która uzupełnia strategię lizbońską i wymaga zsynchronizowanego podejścia do polityki gospodarczej, społecznej i polityki ochrony środowiska naturalnego.

2.1.7 Wiele polityk, przepisów oraz działań UE ma bezpośredni lub pośredni wpływ na leśnictwo. Nie oszacowano jeszcze ich dopełniającego charakteru oraz zgodności ze strategią leśną UE i jej realizacją.

2.2 Unia Europejska a międzynarodowa polityka leśna

2.2.1 W swojej rezolucji Rada stwierdziła, że w odniesieniu do strategii leśnej Wspólnota powinna aktywnie uczestniczyć we wdrażaniu postanowień końcowych ministerialnej konferencji na temat leśnictwa oraz w międzynarodowych debatach i negocjacjach związanych z leśnictwem, zwłaszcza w Międzypaństwowym Forum Leśnym Narodów Zjednoczonych.

2.2.2 W swojej opinii z 1999 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny zauważył, że UE powinna udzielić silnego poparcia stworzeniu międzynarodowego, prawnie wiążącego instrumentu ochrony i zrównoważonego rozwoju wszystkich rodzajów lasów oraz zarządzania nimi, który byłby zgodny z zasadami leśnymi uzgodnionymi w Rio. Cel ten jest nadal aktualny, biorąc pod uwagę umiędzynarodowienie handlu produktami leśnymi, globalizację przemysłu leśnego, postępujące znikanie lasów oraz potrzebę ochrony praw społeczności lokalnych zależnych od leśnictwa.

2.2.3 W celu zapobiegania nielegalnemu wyrębowi lasów oraz nielegalnej sprzedaży drewna, Komisja przyjęła plan działania FLEGT (w sprawie stosowania przepisów prawa leśnego, zarządzania i handlu) oraz wnioski w sprawie aktu prawnego ustanawiającego system zezwoleń FLEGT. Komitet uważa zapobieganie nielegalnemu wyrębowi lasów oraz nielegalnej sprzedaży drewna za kwestię o pierwszorzędym znaczeniu. Nielegalny wyręb wyrządza poważne szkody ekologiczne, gospodarcze i społeczne, a pochodzące z niego drewno zakłóca równowagę w handlu produktami drzewnymi. Jednakże, w ramach działań zapobiegawczych, powinno się położyć nacisk przede wszystkim na środki, które podjąć można we współpracy z krajami produkującymi drewno w celu obustronnie procesów administracyjnych i poprawy wprowadzania w życie prawa. Jest to najlepszy sposób uwzględnienia krajowych czynników i wpływów społecznych na przykład na warunki życia i dobrobyt społeczności zależnych od leśnictwa. Szczególną uwagę należy zwrócić na ochronę naturalnych

lasów pierwotnych oraz ich różnorodności. Wyjaśnienie kwestii praw korzystania z ziemi jest zasadniczą częścią wysiłków zmierzających do zmniejszenia nielegalnego wyrębu. Proponowany system zezwoleń nie likwiduje bynajmniej potrzeby zaostreżenia tychże działań.

2.2.4 Międzynarodowa polityka gospodarcza, społeczna i polityka ochrony środowiska naturalnego, a także porozumienia ONZ dotyczące ochrony środowiska naturalnego wywierają coraz większy wpływ na lasy w Unii Europejskiej oraz ramy działalności leśnej. W 2002 r., w ramach konwencji ONZ na rzecz Bioróżnorodności, przyjęto rozszerzony program działania w sprawie zróżnicowania biologicznego lasów. Konwencja ONZ w sprawie zmian klimatu doprowadziła zaś do uznania roli lasów (jako zbiorników węgla) w zapobieganiu zmianom klimatu. Zwłaszcza Protokół z Kioto postawił przed sektorem leśnym nowe wyzwania, ale też i nowe możliwości. Zrównoważone leśnictwo może w znaczny sposób wpłynąć na wypełnienie zobowiązań nałożonych przez międzynarodowe porozumienia dotyczące ochrony środowiska naturalnego. Wymaga to od Unii Europejskiej przyjęcia skoordynowanego i zbieżnego podejścia w ramach międzynarodowej polityki gospodarczej, społecznej i polityki ochrony środowiska naturalnego oraz w obszarze własnych polityk. Podejście to powinno zachować równowagę pomiędzy wielorakimi wymiarami zrównoważonego leśnictwa oraz dbać o wszechstronne wykorzystanie lasów.

2.2.5 Na szczeblu ogólnoeuropejskim, ministerialna konferencja na temat ochrony lasów w Europie (MCPFE) stanowi najważniejsze forum dyskusji nad polityką leśną. Była ona w stanie stworzyć skuteczne ramy wspierania zrównoważonej pod względem gospodarczym, ekologicznym, społecznym i kulturowym gospodarki leśnej.

2.3 Strategia leśna UE oraz krajowe polityki leśne Państw Członkowskich

2.3.1 Czwarta ministerialna konferencja na temat ochrony lasów w Europie (Wiedeń, 28 — 30 kwietnia 2003 r.) podkreśliła znaczenie krajowych programów leśnych w rozwoju współpracy między sektorem leśnym a pozostałymi sektorami. Podczas konferencji uzgodniono, że krajowy program leśny stanowi bezpośredni, holistyczny, międzysektorowy oraz wielokrotny proces planowania, wdrażania, monitorowania i oceny polityki na szczeblu krajowym i/lub subnarodowym w celu dalszej poprawy zrównoważonej gospodarki leśnej, określonej w Helsinkach, oraz wniesienia wkładu w rozwój zrównoważony.

2.3.2 Zgodnie z zasadą pomocniczości, krajowe programy leśne są kluczowym sposobem realizacji celów strategii leśnej UE. Stanowią one holistyczne i wielosektorowe programy ramowe, uwzględniające wzajemne oddziaływanie sektora leśnego i pozostałych sektorów. Są one w stanie wziąć pod uwagę i zrównoważyć wielorakie sposoby wykorzystania lasów oraz oczekiwania społeczeństwa, mając wzgląd na charakterystyczne cechy krajowe. Zapewniają spójność i konsekwencję między politykami krajowymi, a także w stosunku do zobowiązań międzynarodowych. Powinny być więc oceniane pod kątem wypełniania ustalonych celów.

2.3.3 Podjęte przez UE i Państwa Członkowskie międzynarodowe zobowiązania w obszarze polityki dotyczącej środowiska naturalnego i polityki leśnej mogą zostać w najlepszy sposób wypełnione w sektorze leśnym poprzez ich włączenie w krajowe programy leśne.

2.3.4 UE powinna wspierać sporządzanie krajowych programów leśnych, zaleconych przez MCPFE, w celu wspomaganie zrównoważonego leśnictwa oraz osiągnięcia holistycznego podejścia do rozwoju leśnictwa i polityki leśnej w Państwach Członkowskich oraz we Wspólnocie.

2.4 Rozwój obszarów wiejskich a leśnictwo

2.4.1 Głównym instrumentem wdrażania strategii leśnej na szczeblu wspólnotowym była polityka rozwoju obszarów wiejskich. W jej ramach, w latach 2000 — 2006 przydzielono 4,8 miliarda euro na działania związane z leśnictwem. Połowa z tej sumy przeznaczona została na zalesianie terenów rolnych a połowa na pozostałe środki.

2.4.2 Specjalny raport Trybunału Obrachunkowego nr 9/2004 w sprawie działań związanych z leśnictwem w ramach polityki rozwoju obszarów wiejskich wykazał, że ani Komisja, ani Państwa Członkowskie nie przyjęły odpowiedzialności za oszacowanie, czy dany projekt przyczynia się do osiągnięcia założeń strategii leśnej UE.

2.4.3 Rozporządzenie ogólne w sprawie wspierania rozwoju obszarów wiejskich (nr 1257/1999, art. 29) określa, że wsparcie dla leśnictwa, udzielane przez Państwa Członkowskie w ramach polityki rozwoju obszarów wiejskich, musi być oparte na krajowych lub subnarodowych programach leśnych lub podobnych instrumentach. Krajowe programy leśne są realizowane jedynie w niewielu Państwach Członkowskich; w niektórych znajdują się zaledwie w stadium tworzenia.

2.4.4 Ocena realizowanych w ramach polityki rozwoju obszarów wiejskich działań związanych z leśnictwem napotyka na trudności z powodu niedysponowania przez Komisję danymi na temat tych działań podejmowanych w Państwach Członkowskich. Nie istnieje bowiem żaden skuteczny system monitorowania działań związanych z leśnictwem wspieranych przez fundusze unijne.

2.4.5 Choć znaczna część funduszy przeznaczona jest na zalesianie, nie istnieje jasny cel operacyjny dotyczący ich rozlokowania w ramach strategii leśnej, zwłaszcza biorąc pod uwagę cele związane z ochroną środowiska naturalnego.

2.4.6 Wiele dyrekcji generalnych i komórek Komisji zaangażowanych jest w procedurę zatwierdzania planów rozwoju obszarów wiejskich oraz programów operacyjnych, a także działań związanych z leśnictwem. Złożoność procesu decyzyjnego ograniczyła zasięg wykorzystania polityki rozwoju obszarów wiejskich we wdrażaniu strategii leśnej UE.

2.4.7 Należy także wyjaśnić, czy nie lepiej by było skoncentrować zasoby UE nie na subsydiowaniu zalesiania, lecz na promocji rynku drzewnego, na systemach wynagrodzeń za

uwzględnianie kwestii ekologicznych, na badaniach, szkoleniu oraz informacji, a także na środkach rozwoju obszarów wiejskich w celu zagwarantowania długofalowej poprawy warunków i zatrudnienia w sektorze leśnym oraz w ramach dostarczanych przez lasy korzyści związanych ze środowiskiem naturalnym.

2.4.8 Nie wolno zapominać, iż leśnictwo oraz produkcja drewna są przemysłem opartym na prawach rynku i stanowią część otwartego sektora gospodarki. Rynek wewnętrzny UE będzie funkcjonował sprawnie jedynie, jeśli konkurencja na rynku drzewnym nie zostanie zniekształcona przez politykę pomocy.

2.5 Ochrona lasów oraz zabezpieczenie dostarczanych przez lasy korzyści związanych ze środowiskiem naturalnym

2.5.1 Leśnictwo musi być zrównoważone pod względem gospodarczym, ekologicznym, społecznym i kulturowym. Ochrona lasów, monitorowanie ich stanu, naprawianie szkód i zabezpieczenie dostarczanych przez lasy korzyści związanych ze środowiskiem naturalnym są istotnymi aspektami zrównoważonego leśnictwa. Zrównoważone korzystanie z lasów powinno być chronione poprzez zapewnienie ich wystarczającego odnawiania.

2.5.2 W zakresie dotyczącym lasów UE kluczowymi celami są zachowanie ich zdrowia i witalności poprzez ochronę przed zanieczyszczeniami powietrza, pożarami oraz innymi szkodliwymi czynnikami, zarówno organicznymi (choroby, owady), jak i nieorganicznymi (erozja).

2.5.3 Około 0,4 miliona hektarów lasów UE dotkniętych jest co roku pożarami. Są one poważnym problemem szczególnie na południu Unii. Wspólnota, oprócz kroków zapobiegawczych, zebrała także dane na ich temat oraz monitorowała ich zasięg i przyczyny, ustanawiając ramy systematycznego gromadzenia danych w tych dziedzinach. System ten wykorzystywany był do szacowania i monitorowania działań podejmowanych przez Państwa Członkowskie oraz Komisję na rzecz zapobiegania pożarom lasów. Bez skutecznego podejścia do monitorowania i zapobiegania pożarom lasów, ochrona lasów i środowiska naturalnego UE nie może się powieść.

2.5.4 Główne przepisy dotyczące zachowania zdrowia i witalności lasów to dyrektywa w sprawie ochrony roślin, dyrektywa w sprawie obrotu leśnym materiałem rozmnożeniowym oraz rozporządzenie ramowe dotyczące monitorowania wzajemnego oddziaływania lasów i środowiska naturalnego (Forest Focus).

2.5.5 Rozporządzenie Forest Focus ustanawia ramy wspólnotowego programu dalszego monitorowania zdrowia lasów oraz programów zapobiegania pożarom lasów, a także rozwoju i dywersyfikacji systemów monitorowania. Celem jest uzyskanie wiarygodnych i porównywalnych danych dotyczących stanu lasów i szkodliwych czynników wpływających na ekosystemy leśne Wspólnoty.

2.5.6 W ramach międzynarodowych porozumień (Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa — FAO, Komitet Drzewny UN/ECE, EUROSTAT i MCPFE) zbierane są dane dotyczące zróżnicowania biologicznego lasów, zasobów leśnych, wychwytywania dwutlenku węgla i jego obiegu oraz produktów leśnych i skutków ochronnych. Przy opracowywaniu wspólnotowych programów monitorowania należy oprzeć się na krajowych, ogólnoeuropejskich i światowych programach monitorowania, które już istnieją lub są w fazie przygotowawczej oraz zapewnić ochronę prywatności właścicieli ziemskich w odniesieniu do przetwarzania i ujawniania danych.

2.5.7 Wspólnotowa dyrektywa dotycząca ochrony roślin zawiera postanowienia w kwestii kontroli szkodników oraz ochrony roślin lub produktów pochodzenia roślinnego przed szkodliwymi substancjami. Ustanawia ona także standardy handlu międzynarodowego produktami drzewnymi i materiałem siewnym. Zmiany klimatu zwiększają ryzyko rozprzestrzeniania się i rozmnażania szkodników roślinnych. W celu ochrony zdrowia lasów i zapobiegania rozprzestrzenianiu się najpoważniejszych szkodników leśnych na terytorium UE konieczne jest zapewnienie wystarczająco zaostrzonych przepisów ochrony roślin oraz skutecznego nadzoru. Jednakże środki te nie powinny prowadzić do zakłócania handlu poprzez wykorzystanie dyrektywy jako pozataryfowej bariery dla handlu.

2.5.8 Lasy i ich zróżnicowanie biologiczne stanowią ważną część środowiska naturalnego Europy, a ochrona bioróżnorodności jest kluczowym aspektem wspólnotowej polityki ochrony środowiska. Strategia leśna zwraca uwagę, że ochrona zróżnicowania biologicznego lasów może zostać zapewniona w UE w dużym stopniu poprzez stosowne działania w ramach gospodarki leśnej lub w ramach zrównoważonego leśnictwa poprzez tworzenie rezerwatów leśnych. Państwa Członkowskie odpowiedzialne są, zgodnie z zasadą pomocniczości, za stosowne włączenie kwestii bioróżnorodności do krajowych programów leśnych lub do podobnych instrumentów.

2.5.9 Najważniejszymi instrumentami prawnymi dotyczącymi ochrony bioróżnorodności lasów są dyrektywa siedliskowa (92/43/EWG) i dyrektywa ptasia (79/409/EWG). Ochronę gatunków chronionych i siedlisk zapewniono na szczeblu wspólnotowym w wyniku utworzenia sieci specjalnych rezerwatów, tzw. sieci Natura 2000. Przy zarządzaniu należącymi do niej obszarami oraz ich kontroli należy wziąć pod uwagę wstępne warunki społeczne, gospodarcze oraz informacyjne, skutki finansowe, a także charakterystykę lokalną i regionalną.

2.5.10 Włączenie ochrony bioróżnorodności lasów w realizację idei zrównoważonego wykorzystania zasobów leśnych na całej zalesionej powierzchni i w sieć Natura 2000 jest podstawowym warunkiem osiągnięcia celów ochrony zróżnicowania biologicznego oraz wypełnienia wiążących zobowiązań międzynarodowych.

2.5.11 Na szczeblu wspólnotowym ochroną bioróżnorodności lasów kieruje również wspólnotowa strategia różnorodności biologicznej (COM(1998) 42). Komunikat dotyczący strategii różnorodności biologicznej podkreśla znaczenie wyważo-

nego uwzględnienia potrzeby zapewnienia ochrony i odpowiedniego wspierania bioróżnorodności lasów, potrzeby utrzymania zdrowia lasów i równowagi ekologicznej oraz zrównoważonej produkcji surowców dla dóbr i usług potrzebnych przemysłowi leśnemu i społeczeństwu. Działania na rzecz wspierania i ochrony bioróżnorodności lasów powinny stanowić część strategii leśnej UE.

2.5.12 W ostatnim czasie wzrosły oczekiwania i zapotrzebowanie społeczeństwa na dostarczane przez lasy korzyści związane ze środowiskiem naturalnym. Podtrzymanie i rozwijanie społecznych i związanych z odpoczynkiem zadań pełnionych przez lasy to istotne aspekty zrównoważonego leśnictwa. Powinno się także zintensyfikować współpracę z organizacjami pozarządowymi i organizacjami konsumentów, tak aby leśnictwo było w stanie dostarczyć produkty, usługi oraz zastosowania spełniające potrzeby obywateli. Należy informować społeczeństwo i właścicieli lasów o wpływie ich działalności na środowisko naturalne oraz o dostępnych zrównoważonych praktykach. Aby można było przedstawić gospodarcze i społeczne znaczenie korzyści przynoszonych przez lasy, we wszystkich Państwach Członkowskich należy sporządzać ogólne raporty dotyczące tych korzyści.

2.5.13 Gospodarka leśna i korzystanie z lasów w państwach UE od dawna regulowane są przez różne metody polityki leśnej. Zasadniczą kwestią stanowi poszanowanie prawa właścicieli lasów do określenia przeznaczenia lasów oraz wykorzystania zasobów leśnych w zgodzie z prawem i zasadami zrównoważonego wykorzystania lasów. Jeśli tworzenie korzyści społecznych i ekologicznych wykracza poza prawne wymogi gospodarki leśnej i odbija się negatywnie na rentowności leśnictwa oraz prawie właścicieli lasu do decydowania o sprawach dotyczących ich zasobów leśnych, należy wtedy ustanowić odpowiednie systemy nagród i rekompensat.

2.5.14 Usługi związane ze środowiskiem naturalnym oraz inne korzyści uzyskiwane z lasów są produktami właścicieli lasów i powinny być oszacowane jako takie. Dostarczane przez lasy korzyści związane ze środowiskiem naturalnym powinny zostać oszacowane, a w celu zachęcenia do ich tworzenia na zasadzie dobrowolności i podejścia rynkowego należy opracować modele operacyjne.

2.6 Lasy a zmiany klimatu

2.6.1 Lasy (włącznie z glebą, na której rosną) są ważnymi zbiornikami dwutlenku węgla i rezerwuarami węgla. Wiążąc węgiel, lasy spowalniają efekt cieplarniany i proces globalnego ocieplenia. Zabezpieczenie tej roli możliwe jest poprzez zapewnienie odnawiania lasów i utrzymanie ich produktywności.

2.6.2 Produkty drzewne mogą zastępować produkty bardziej szkodliwe ze względu na ich negatywny wpływ na zmiany klimatu, a częstsze użycie drewna może pomóc zwiększyć ilość zgromadzonego w produktach węgla. Dzięki większemu wykorzystaniu energii uzyskiwanej z drewna zrównoważyć można zużycie paliwa kopalnego, co ogranicza szkody wyrządzone w atmosferze.

2.6.3 Zmiany klimatu wpływają także na ekosystemy oraz na podstawowe warunki działalności leśnej. Sprawnie zarządzane zasoby leśne stanowią podstawę procesu adaptacji do zmian klimatu. Zważywszy na długi okres czasu potrzebny na adaptację leśnictwa, musi ona zacząć się odpowiednio wcześniej. Leśnictwo może także wykorzystać zmiany klimatu i stworzyć pozytywny efekt domina dla społeczeństwa oraz w ramach zapobiegania zmianom klimatu. Z powodu sporych różnic w ekosystemach i działalności leśnej na terenie UE najrozsądniej jest kierować procesem adaptacji na szczeblu krajowym. Na szczeblu Wspólnoty wsparcie można przeznaczyć na badania dotyczące przystosowania do zmian klimatu oraz rozwój systemów informacyjnych.

2.7 Konkurencyjność sektora leśnego UE i wspieranie zatrudnienia w leśnictwie

2.7.1 Sektor leśny jest jednym z najważniejszych sektorów gospodarczych UE. Wymaga on, a zwłaszcza leśnictwo, dużego nakładu siły roboczej, przez co stanowi istotne źródło miejsc pracy. MŚP działające w obszarze leśnictwa są szczególnie ważne dla żywotności obszarów wiejskich oraz ich poziomu zatrudnienia. Leśnictwo i związany z nim przemysł zatrudniają około 3,4 miliona osób w UE, a wartość rocznej produkcji sięga około 356 miliardów euro.

2.7.2 Związana z zatrudnieniem rola leśnictwa nie ogranicza się do sektora przetwórczego drewna, lecz rozciąga się także na produkty nie zawierające drewna i produkty biologiczne pochodzące z lasów. Produkty nie oparte na drewnie, takie jak karkowina, grzyby i jagody oraz agroturystyka i działalność związana z łowiectwem są znaczącymi źródłami dochodu. Stworzenie nowych miejsc pracy i źródeł dochodu możliwe jest także poprzez rozwój dostarczanych przez lasy korzyści związanych ze środowiskiem naturalnym i wypoczynkiem.

2.7.3 Podczas wdrażania strategii leśnej możliwe było efektywne promowanie kwestii związanych ze środowiskiem naturalnym. Rozwój działań na rzecz ochrony środowiska wspierany był przez mocną politykę UE w tej dziedzinie. W zgodzie ze strategią lizbońską i strategią zrównoważonego rozwoju UE przyjętą przez Radę z Göteborga, sektor leśny UE i przemysł oparty na leśnictwie powinny zostać rozwinięte w taki sposób, aby odgrywały pełną rolę w realizowaniu celów wyznaczonych dla konkurencyjności, wzrostu gospodarczego, zatrudnienia i spójności społecznej.

2.7.4 Jakkolwiek daje się zaobserwować znaczne różnice między poszczególnymi formami użytkowania w zależności od kraju czy regionu, produkcja drewna pozostaje najważniejszą działalnością leśną, chociaż wycina się zaledwie ok. 60 % rocznego przyrostu. Wykorzystanie zasobów drzewnych w UE można zintensyfikować bez naruszania zasad zrównoważonej produkcji drewna i pozostałych zastosowań lasów. Bardziej racjonalne wykorzystanie zasobów UE umożliwiłoby zwiększenie ilości miejsc pracy w sektorze leśnym, zdolności produkcyjnej przemysłu leśnego i samowystarczalności UE w obszarze produktów leśnych.

2.7.5 Specjalny komunikat i jego ocena zajęły się kwestią konkurencyjności przemysłu leśnego UE. Niemniej jednak istotne jest, aby leśnictwo, i oparte na nim gałęzie przemysłu, koordynowały swoją działalność w sektorze leśnym.

2.7.6 Unia Europejska potrzebuje korzystnego przemysłu drzewnego. Wymaga to współpracy między sektorem leśnym a społecznościami lokalnymi w celu wzmocnienia poziomu umiejętności w sektorze. Niezbędnym wymogiem dla produkcji w przemyśle leśnym jest zachowanie zasad rozwoju zrównoważonego oraz podaży surowców wytwarzanych przez lasy.

2.7.7 Zrównoważona gospodarka leśna powinna służyć jako podstawa konkurencyjnego europejskiego przemysłu leśnego i dlatego trzeba znaleźć sposoby na uczynienie z niej opłacalnej gospodarczo działalności.

2.7.8 Wydajność, rentowność i konkurencyjność leśnictwa oraz produkcji drewna UE powinny być także rozważane w oderwaniu od konkurencyjności przemysłu leśnego. Strategia leśna nie podkreśla wystarczająco znaczenia gospodarczego lasów ani, na przykład, funkcjonowania rynku drzewnego. Zachowanie oraz podniesienie konkurencyjności oznacza wzmocnienie opłacalności leśnictwa, a także stworzenie sprzyjających warunków działania w celu racjonalnego wykorzystania lasów użytkowych i rozwoju metod produkcji drewna. Rentowna produkcja drewna umożliwia inwestowanie w zachowanie i rozwój ekologicznego oraz gospodarczego wymiaru rozwoju zrównoważonego. Nie może to jednak wpływać negatywnie na zrównoważone wykorzystywanie lasów z ekologicznego i społecznego punktu widzenia. Dlatego też istnieje w tej dziedzinie duże zapotrzebowanie na badania mające na celu wyjaśnienie wpływu rosnącej mechanizacji gospodarki leśnej na aspekty ekologiczne i społeczne oraz uniknięcie wszelkich negatywnych skutków.

2.7.9 Maksymalizacja wielofunkcyjnego użytkowania lasów generuje wartość dodaną i zwiększa wymiar rozwoju zrównoważonego zarówno w wypadku gospodarki sektora prywatnego, jak i gospodarki w ujęciu ogólnym. Zasoby, zwłaszcza dla obszaru badań i rozwoju, powinny zostać skoncentrowane na rozwoju nowych sposobów wykorzystania lasów i ich surowców oraz na stworzeniu sprawnie funkcjonujących rynków dla ich produktów i usług.

2.8 Promowanie wykorzystania drewna

2.8.1 Drewno jest surowcem odnawialnym, nadającym się do ponownego wykorzystania, a wytwarzane z niego produkty przechowują znaczne ilości węgla, co spowalnia ocieplenie się klimatu. Energia pochodząca z lasów może być wykorzystywana zamiast niszczącej środowisko energii wytwarzanej z nieodnawialnych źródeł energii.

2.8.2 W celu promowania wykorzystania drewna należy stworzyć długofalową strategię, skupiającą się między innymi na przeszkodach w wykorzystaniu drewna w prawodawstwie i normach, na działaniach w zakresie badań i rozwoju, innowacyjnym wykorzystaniu drewna, ulepszaniu umiejętności oraz komunikacji i informacji.

2.8.3 Jako część unijnej strategii wspierania innowacyjnych form energii i planu działania na rzecz wykorzystania biomasy, należy promować energię, której źródłem jest drewno. Rynek energii opartej na drewnie należy rozwijać odpowiednio do zapotrzebowania. Promowanie energii opartej na drewnie powinno brać pod uwagę potrzeby surowcowe przemysłu drzewnego.

2.8.4 Ważne jest także, by w trakcie definiowania roli leśnictwa i warunków jego działania dostrzegać, że zrównoważone wykorzystanie odnawialnych surowców naturalnych ma kluczowe znaczenie dla konkurencyjności i zrównoważenia rozwoju gospodarczego. Strategia zrównoważonego rozwoju oraz polityka ochrony środowiska UE, a zwłaszcza strategia na rzecz zrównoważonej eksploatacji zasobów naturalnych, muszą uwzględniać szczególną rolę odnawialnych surowców naturalnych w budowaniu bardziej zrównoważonego społeczeństwa.

2.9 Rozwój zdolności i umiejętności w sektorze leśnym

2.9.1 Własność leśna jest w Europie bardzo rozpowszechniona. Przedsiębiorstwa państwowe i duże przedsiębiorstwa posiadają pokaźne obszary lasów, podczas gdy przedsiębiorstwa należące do pojedynczych rodzin mają niewielkie rozmiary. Leśnictwo państwowe może odgrywać ważną rolę zarówno w produkcji drewna, jak i w działaniach na rzecz ludności i ochrony środowiska.

2.9.2 Ważne jest rozwijanie umiejętności wszystkich poszczególnych podmiotów związanych z sektorem leśnym (np. pracowników, przemysłu, właścicieli lasów, organizacji doradczych i usługowych, państwowych władz leśnych) oraz ich zdolności stawiania czoła przyszłym wyzwaniom. Jednym z aspektów tych wysiłków jest poprawianie warunków i zdolności organizacji zainteresowanych podmiotów oraz opracowywanie praktycznych rozwiązań. Konieczne jest wzmocnienie współpracy pomiędzy sektorem leśnym a społeczeństwem obywatelskim w celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju leśnictwa.

2.9.3 Około 60 % lasów UE jest własnością prywatną i należy do około 16 milionów prywatnych właścicieli. Należy zapewnić równe szanse dla rodzinnych przedsiębiorstw leśnych w odniesieniu do zrównoważonego leśnictwa, produkcji drewna i dostępu do rynku. Stowarzyszenia właścicieli lasów okazały się być także skutecznym narzędziem zapewniania informacji dotyczących zrównoważonego leśnictwa oraz podstawą wprowadzania go w życie. Rozwój stowarzyszeń właścicieli lasów umożliwił również zwalczanie fragmentaryzacji struktury własności lasów.

2.10 Certyfikacja lasów

2.10.1 Certyfikacja lasów to oparta na zasadzie dobrowolności procedura rynkowa mająca na celu promowanie zrównoważonego leśnictwa oraz informowanie klientów i innych grup zainteresowanych podmiotów o zaangażowaniu w zrównoważony rozwój leśnictwa. Certyfikacja lasów może być wykorzystywana jako działanie wspierające inne działania promujące zrównoważone leśnictwo. Systemy certyfikacji lasów muszą być zgodne z zasadą dobrowolności oraz z zasadami wiarygod-

ności, otwartości, opłacalności i niedyskryminacji, a także zapewniać różnym podmiotom możliwość uczestnictwa.

2.10.2 Ważne jest, by certyfikacja lasów pozostała instrumentem dobrowolnym. Na szczeblu wspólnotowym nie powinno się wprowadzać przepisów, które skutecznie zniosłyby dobrowolny charakter certyfikacji i nałożyły na właścicieli lasów oraz inne podmioty związane z leśnictwem obowiązkowe wymagania w zakresie zarządzania lasem, wychodzące poza te zapisane w istniejącym prawie.

2.10.3 Ponieważ certyfikacja lasów jest instrumentem rynkowym, rola UE czy rządów krajowych ogranicza się do wspierania inicjatyw sektora prywatnego i organizacji pozarządowych, które mają na celu jej promowanie. Rządy nie mogą jednakże odgrywać wiodącej roli w procesie certyfikacji.

2.10.4 UE musi zapewnić, by rynek wewnętrzny funkcjonował bez ograniczeń. Z perspektywy sektora leśnego ważne jest, by rząd poprzez swoje działania nie wspierał jednego określonego systemu certyfikacji lasów. Rynek musi oferować inne możliwości i musi istnieć wolna konkurencja. Zadaniem rządu jest zapewnienie, by nie pojawiały się sztuczne utrudnienia dla handlu.

2.11 UE i badania w dziedzinie leśnictwa

2.11.1 Sektor leśny może stawić czoła tym wyzwaniom, np. w odniesieniu do konkurencyjności i rozwoju zrównoważonego, jedynie poprzez wypracowanie nowych i innowacyjnych procedur, metod produkcji i produktów. Należy wzmocnić rolę badań oraz działań rozwojowych związanych z dziedziną leśnictwa w obecnych i przyszłych ramowych programach badań UE.

2.11.2 Siódmy program ramowy w dziedzinie badań UE obejmuje lata 2007 — 2013. Europejskie Platformy Technologiczne są nowym instrumentem przygotowywania i wdrażania programu ramowego. Europejski przemysł papierniczy (CEPI), przemysł drzewny (Cei-Bois) oraz rodziny będące właścicielami lasów (CEPF) przedstawili Komisji wspólną inicjatywę platformy technologicznej sektora leśnego („Innowacyjne i zrównoważone wykorzystanie zasobów leśnych”).

2.11.3 Należy koniecznie zwiększyć udział projektów badawczych poświęconych oddziaływaniom zmian klimatu, kondycji zdrowotnej lasów oraz odpowiednich systemów monitorowania. Poprzez działalność badawczą i wynikającą z niej wymianę informacji Unia powinna pogłębiać wiedzę i zachęcać właścicieli lasów do dostosowywania należących do nich lasów do zmian klimatu.

2.12 Koordynacja zagadnień związanych z leśnictwem

2.12.1 Warunkiem wstępnym dla zarządzania sprawami leśnictwa i wdrażania środków z nim związanych jest skuteczna koordynacja pomiędzy tymi obszarami polityki, które mają wpływ na lasy a leśnictwem. Powinno się dążyć do tego, by Wspólnota w większym stopniu brała pod uwagę wpływ, jaki na leśnictwo mają decyzje podejmowane w różnych obszarach polityki.

2.12.2 Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny pochwała pracę zespołu do spraw leśnictwa, złożonego z przedstawicieli różnych służb Komisji (Inter-Service Group on Forestry), w odniesieniu do poprawy koordynacji kwestii związanych z lasami i leśnictwem. Jednakże poprawa koordynacji i wyjaśnienie zakresów odpowiedzialności wymaga istnienia jednego organu, który byłby odpowiedzialny za koordynację wdrażania, wymianę informacji oraz interakcje pomiędzy różnymi dyrekcjami generalnymi, jak również za komunikację i informowanie władz leśnych Państw Członkowskich oraz właściwych grup zainteresowanych podmiotów. Należy zapewnić, by koordynacja taka miała miejsce na wystarczająco wysokim szczeblu. Konieczne jest zapewnienie wystarczającego personelu oraz innych zasobów dla wspólnotowych środków wspierania rozwoju zrównoważonego.

2.12.3 Zarówno Stały Komitet ds. Leśnictwa, jak i Komitet Doradczy ds. Leśnictwa i Korku muszą mieć zapewnione odpowiednie zasoby, aby mogły wykonywać swoją pracę. Należy zwiększyć możliwości angażowania się grup zainteresowanych podmiotów w podejmowanie decyzji na regularnych posiedzeniach komitetów doradczych. Należy pogłębić wiedzę specjalistyczną w zakresie leśnictwa dostępną w Państwach Członkowskich w innych grupach roboczych Rady, a w szczególności w Komitecie STAR, gdzie omawiane są zagadnienia związane z leśnictwem. Koordynacja działań komitetów i grup roboczych zajmujących się zagadnieniami związanymi z leśnictwem powinna być skuteczna, zarówno w odniesieniu do wewnętrznych, jak i międzynarodowych kwestii dotyczących leśnictwa. Posiedzenia komitetów doradczych i grup roboczych powinny być organizowane w taki sposób, by dyrekcje generalne zajmujące się zagadnieniami istotnymi dla leśnictwa (rolnictwo, energia, środowisko, przedsiębiorstwa, badania) odbywały dyskusje z grupami kluczowych zainteresowanych podmiotów (właściciele lasów i ziemi, przemysł leśny, organizacje pozarządowe i inne zainteresowane strony).

2.12.4 Przy wdrażaniu międzynarodowych zobowiązań ważne jest wyjaśnienie podziału kompetencji pomiędzy Wspólnotę a Państwa Członkowskie oraz respektowanie zasady pomocniczości. Państwa Członkowskie i Komisja koordynują swoje stanowiska wobec zagadnień o skali międzynarodowej w grupie roboczej ds. leśnictwa Rady. Należy wzmocnić pozycję tej grupy roboczej oraz przyznać jej formalną i spójną rolę.

3. Plan działania na rzecz wzmocnienia wdrażania strategii leśnej

3.1.1 Potrzebny jest skuteczny sposób rozwijania zrównoważonego leśnictwa oraz wykorzystania potencjału lasów w celu promowania zrównoważonego rozwoju. Komitet popiera proponowany przez Komisję plan działania, który może posłużyć jako instrument koordynacji oraz ramy odniesienia dla wdrażania środków w sektorze leśnym.

3.1.2 EKES zaleca, by Komisja wraz z Państwami Członkowskimi sformułowała jasną wizję i strategiczne cele dla lasów UE w ramach europejskiego modelu leśnictwa. Powinny one być oparte na i zgodne z dotyczącymi lasów decyzjami Deklaracji z Rio i Agendy 21, uprawomocnionymi przez światowy szczyt w

sprawie zrównoważonego rozwoju (WSSD) w Johannesburgu. Został tam potwierdzony fakt, że zrównoważona gospodarka leśna jest jednym z aspektów rozwoju zrównoważonego. Ponadto, działania Wspólnoty powiązane z leśnictwem powinny zwiększać wkład lasów w tworzenie zrównoważonego społeczeństwa oraz w realizację ogólnych celów rozwojowych, włącznie ze strategią lizbońską, strategią z Göteborga oraz Milenijnymi Celami Rozwoju.

3.1.3 Bazując na zaleceniach zawartych w niniejszej opinii, pożądana wizja powinna obejmować przynajmniej opisane poniżej zagadnienia. Europejskie lasy oraz leśnictwo i przemysł drzewny będą kluczowym czynnikiem przyczyniającym się do budowania zrównoważonego europejskiego społeczeństwa. Zorientowane na rynek, realne z gospodarczego punktu widzenia i konkurencyjne leśnictwo, produkcja drewna i przemysł leśny wzmacniają regionalne sieci gospodarcze zapewniają miejsca pracy i środki do życia oraz mogą mieć szczególny wpływ na gospodarkę i rozwój regionów. Lasy stanowią zasadniczą podstawę usług użyteczności publicznej i odgrywają także ważną rolę poprzez swoje wartości rekreacyjne i kulturowe oraz ekologiczne. Europejski sektor leśny zapewnia innowacyjne know-how oraz wysoko rozwinięte technologie. UE powinna aktywnie uczestniczyć w międzynarodowych procesach dotyczących leśnictwa, zgodnie z decyzjami WSSD i Forum Leśnego ONZ (UNFF).

3.1.4 Strategiczne cele zawarte w planie działania powinny opierać się na zasadzie koordynacji i wnoszenia wartości dodanej do istniejącej polityki leśnej. Sektor leśny powinien być uznawany za niezależny i powinno się zatem przeprowadzać ocenę ex-ante wszystkich związanych z nim, znajdujących się w przygotowaniu polityk i środków.

3.1.5 Plan działania UE na rzecz zrównoważonej gospodarki leśnej powinien obejmować wszystkie aspekty zrównoważonego leśnictwa oraz całość łańcucha produkcji w leśnictwie. Jednak w celu zapewnienia skutecznego wykorzystania zasobów wspólnotowych w ramach planu działania, musi być możliwe wyznaczenie działań i środków, na które w pierwszej kolejności należy przyznać środki.

3.1.6 Ważne jest, by plan działania zapewniał uwzględnienie perspektywy leśnictwa przy wdrażaniu innych polityk wspólnotowych, np. polityki w zakresie ochrony środowiska, energii, rozwoju obszarów wiejskich oraz przemysłu, tak by promować leśnictwo w sposób, który w równym stopniu uwzględnia gospodarczy, ekologiczny, społeczny i kulturowy wymiar zrównoważonego rozwoju.

3.1.7 W ramach planu działania należy opracować metody gromadzenia i oceny informacji o usługach w zakresie ochrony środowiska. Plan ten powinien wspierać przygotowywanie innowacyjnych i opartych na potrzebach rynku modeli operacyjnych dla pełnienia przez lasy ich funkcji ekologicznych. Należy zbadać możliwości wykorzystania opartych na mechanizmach rynkowych systemów płatności dla celów rekompensowania właścicielom lasów świadczenia usług na rzecz środowiska, niezwiązanych z wykorzystaniem drewna (np. ochrona zasobów wodnych, wychwytywanie dwutlenku węgla).

3.1.8 Priorytetem powinno być stworzenie optymalnego środowiska dla zapewnienia konkurencyjności i rentowności sektora leśnego. Plan działania powinien określać sposoby wspierania opracowywania innowacyjnych modeli operacyjnych, które wniosą wartość dodaną w leśnictwie oraz promowania inicjatyw gospodarczych w sektorze leśnym. Powinno to obejmować przepisy dla ustanowienia wizualnej europejskiej giełdy drewna, która dawałaby natychmiastowy, globalny i przejrzysty obraz trendów gospodarczych (popytu i podaży) w odniesieniu do typów drewna i do której właściciele lasów mieliby stały dostęp (za pośrednictwem internetu).

3.1.9 Kluczowym elementem planu działania musi być promowanie wykorzystania drewna i innych produktów leśnych jako materiałów odnawialnych i przyjaznych dla środowiska. W ramach planu działania musi zostać sporządzony i wdrożony program komunikacji i informowania o drewnie i innych produktach leśnych. Plan działania musi także brać pod uwagę wykorzystanie drewna jako odnawialnego źródła energii.

3.1.10 Ponadto plan działania musi wspierać promocję badania i rozwoju w dziedzinie lasów. Jednym z aspektów takich działań byłoby włączenie głównych projektów badawczych dotyczących leśnictwa do siódmego ramowego programu w dziedzinie badań UE oraz wspieranie inicjatywy utworzenia platformy technologicznej sektora leśnego. Badania naukowe (kontrakty badawcze) przeprowadzane wspólnie z odpowiednimi wydziałami leśnymi europejskich uniwersytetów powinny pozwolić na ustalenie, ilu pracowników potrzebuje europejski przemysł leśny oraz jakie powinni oni mieć kwalifikacje, tak by sektor mógł działać efektywnie w sposób zrównoważony i przyjazny dla środowiska, zgodnie z prawem, uregulowaniami i wymogami procesów certyfikacji. Powinny także zostać przeprowadzone badania klastrów leśnych.

3.1.11 Plan działania powinien także usiłować ustalić, jak własne wysiłki UE mogą wspierać proces europejskiej konferencji ministrów ds. leśnictwa oraz wdrażanie decyzji tam podjętych. Powinien w szczególności wzmacniać realizację krajowych programów leśnych zgodnie z ogólnym podejściem przyjętym na europejskiej konferencji ministrów ds. leśnictwa.

3.1.12 Plan działania powinien przewidywać międzypaństwowe programy wymiany pracowników leśnictwa, tak by mogli oni poznać silne i słabe strony systemów krajowych i dzięki temu wypracować nowe podejścia do pracy w swoich ojczystych krajach.

3.1.13 Jednym z aspektów planu działania powinno być określenie praktycznych sposobów poprawy koordynacji i komunikacji w odniesieniu do podejmowania decyzji dotyczących lasów na szczeblu unijnym. Europejska platforma informacji i komunikacji, zaprojektowana tak, by przybliżyć społeczeństwo do Europy, powinna połączyć różnorodne i interesujące działania europejskiego sektora leśnego oraz bezpośrednio informować o nich poszczególne zainteresowane strony sektora w poszczególnych krajach i regionach.

3.1.14 Wdrażanie planu działania wymaga także rozdzielenia odpowiedzialności oraz przyznania odpowiednich środków.

3.1.15 Istotnym elementem planu działania muszą być środki na rzecz zwiększenia i ochrony bioróżnorodności w lasach. Ponadto należy zwiększać bioróżnorodność na obszarach chronionych poprzez specjalne programy promocji (np. nagroda Natura 2000) oraz poprzez podnoszenie świadomości i akceptacji dla tych działań wśród społeczeństwa, właścicieli lasów i odpowiednich stowarzyszeń. Aby zapewnić bioróżnorodność na pozostałych obszarach leśnych, należy rozbudować instrumentarium gwarantujące zachowanie i poprawę typowej dla lasów różnorodności gatunkowej. Trzeba także wspierać tworzenie obszarów objętych całkowitą ochroną. Z uwagi na szczególne zobowiązania, lasy państwowe powinny stanowić centralny punkt tych działań, natomiast dla lasów prywatnych należy stworzyć odpowiednie systemy gratyfikacji.

3.1.16 Aby móc ocenić skuteczność przyjętych środków i instrumentów, niezbędne jest rozbudowanie w planie działania różnych systemów monitorowania i włączenie ich do ogólnej koncepcji. Dlatego też niezbędne jest objęcie leśnej bioróżnorodności dokumentacją kartograficzną, tak wewnątrz, jak i na zewnątrz obszarów chronionych oraz jej badanie i monitorowanie. Tak samo niezbędne są regularne i szeroko zakrojone badania stanu lasów. Badania i monitoring mają służyć sprawdzeniu, w jakim stopniu środki odnoszące się do lasów mogą przyczynić się do zachowania bioróżnorodności.

4. Wnioski

4.1 Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) jest zdania, że strategia leśna i jej wdrażanie nadal powinny być oparte na zasadzie pomocniczości oraz na idei leśnictwa zrównoważonego pod względem gospodarczym, ekologicznym, społecznym i kulturowym.

4.2 EKES podkreśla, że przy wdrażaniu strategii leśnej należy zwrócić uwagę na dostosowanie jej celów do strategii lizbońskiej i strategii z Göteborga.

4.3 EKES sądzi, że Unia Europejska powinna konsekwentnie dążyć do wypracowania światowego, prawnie wiążącego porozumienia dotyczącego zarządzania, ochrony i zrównoważonego rozwoju wszystkich rodzajów lasów, które byłoby zgodne z zasadami leśnictwa przyjętymi na konferencji ONZ dotyczącej środowiska naturalnego i rozwoju w 1992 roku oraz stanowiłoby podstawę wdrażania propozycji środków przyjętych przez Międzyrządowy Zespół Leśny oraz Międzyrządowe Forum Leśne. EKES podkreśla także, że Unia Europejska musi podjąć kroki w celu zapewnienia, by istniejące procesy i instrumenty mające promować zrównoważone leśnictwo były w pełni brane pod uwagę w międzynarodowych porozumieniach dotyczących środowiska naturalnego.

4.4 EKES zauważa, że konferencje ministerialne, na których omawia się zagadnienia ochrony europejskich lasów, mają do odegrania ważną rolę na polu współpracy państw europejskich dotyczącej lasów, a decyzje podejmowane na takich konferencjach powinny być, gdy jest to konieczne, włączane do europejskiej strategii leśnej.

4.5 EKES wskazuje na pozytywny wpływ sektora leśnego na zatrudnienie i żywotność obszarów wiejskich oraz na rozwój działalności gospodarczej na terenach wiejskich. Środki dotyczące leśnictwa realizowane w kontekście polityki rozwoju obszarów wiejskich powinny opierać się na krajowych programach leśnych, które powinny promować osiąganie celów strategii leśnej UE. EKES wzywa także do utworzenia systemów monitorowania środków Państw Członkowskich dotyczących leśnictwa, wprowadzonych w ramach dyrektywy w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich, współfinansowanych przez UE oraz ich wpływu. EKES podkreśla, że wsparcie dla leśnictwa w ramach polityki rozwoju obszarów wiejskich nie powinno zakłócać konkurencji na rynku drewna i innych produktów leśnych.

4.6 EKES podkreśla pozytywny wpływ lasów na zdrowie człowieka, jego stan ducha i regenerację sił. Dlatego też wzywa on Państwa Członkowskie do przestrzegania zasady możliwości dostępu ogółu do zasobów przyrodniczych, zapewniając wolny wstęp do lasów wszystkim obywatelom, ustalając jednocześnie zakres ich odpowiedzialności odnośnie do przestrzegania prawa, zasad wstępu do lasów wyznaczonych przez ich właścicieli, jak i przepisów ochrony przyrody.

4.7 Zdaniem EKES-u wyważone wdrażanie strategii leśnej wymaga, by decyzje podejmowane w ramach polityki ochrony środowiska Unii Europejskiej oraz cele rozwoju leśnictwa UE były spójne i wzajemnie się uzupełniały.

4.8 EKES zauważa, że ochrona lasów i płynących z nich korzyści dla środowiska i społeczeństwa jest ważnym aspektem zrównoważonego leśnictwa oraz że przy ochronie lasów i świadczeniu usług w zakresie ochrony środowiska należy przeznaczyć środki na opracowanie modeli operacyjnych, które zachęcają do podejścia dobrowolnego i zorientowanego na potrzeby rynku. Zapewnianie korzyści społecznym i środowiskowym potrzebnych społeczeństwu nie może ograniczać niepotrzebnie praw własności i praw decyzyjnych właścicieli czy zagrażać opłacalności leśnictwa prowadzonego zgodnie z prawodawstwem i zasadami zrównoważonego leśnictwa.

4.9 EKES sądzi, że istotne jest dostrzeżenie znaczenia lasów i produktów z nich uzyskiwanych dla kontroli zmian klimatu oraz że UE powinna promować działalność badawczą i wymianę informacji dotyczących dostosowania do zmian klimatu.

4.10 EKES jest zdania, że Komisja Europejska powinna zwrócić szczególną uwagę na zagadnienia, które mogą wzmocnić wysiłki Wspólnoty w zakresie tworzenia środowiska sprzyjającego zrównoważonemu leśnictwu. EKES wierzy, że wyważone wdrażanie strategii leśnej, jak i strategii lizbońskiej i strategii z Göteborga, wymaga zwrócenia większej uwagi na promowanie komercyjnego wykorzystania lasów oraz na rentowność, konkurencyjność i zatrudnienie w sektorze leśnym.

4.11 EKES mniema, że konieczne jest promowanie wykorzystania drewna i innych produktów leśnych jako odnawialnych i przyjaznych dla środowiska surowców i źródeł energii oraz że należałoby na tym polu sporządzić długookresową strategię.

4.12 EKES uważa za ważne promowanie zdolności odpowiednich podmiotów do przyczyniania się do rozwoju zrównoważonego leśnictwa. EKES uważa za ważne także, by właściciele małych obszarów leśnych mieli możliwość rozwinięcia leśnictwa w sposób zrównoważony dzięki wzmocnieniu organizacji reprezentujących prywatnych właścicieli lasów. Konieczne jest zwiększenie zdolności instytucjonalnych w zakresie promowania zrównoważonego leśnictwa w nowych Państwach Członkowskich; szczególnym wyzwaniem jest rozwój struktur własności prywatnej i struktur instytucjonalnych dla prywatnej własności lasów.

4.13 EKES wskazuje na fakt, że certyfikacja lasów jest dobrowolnym, zorientowanym na potrzeby rynku narzędziem promowania zrównoważonego leśnictwa. EKES uznaje za istotne, by UE przyjęła odpowiedzialność za sprawne funkcjonowanie rynku wewnętrznego i zapewniła, by certyfikacja lasów nie stała się sztucznym utrudnieniem w handlu.

4.14 EKES jest zdania, że ważne jest wzmocnienie zgodności z zasadami rozwoju zrównoważonego, wydajności oraz konkurencyjności sektora leśnego poprzez badania i rozwój.

4.15 EKES uważa za konieczne dalsze pogłębienie koordynacji pomiędzy głównymi zagadnieniami polityki oraz lepsze odzwierciedlanie w procesach decyzyjnych różnych polityk sektorowych ich wpływu na sektor leśny. W celu poprawy koordynacji powinien zostać wyznaczony jeden organ odpowiedzialny za wdrażanie strategii leśnej oraz za komunikację z poszczególnymi dyrekcjami generalnymi, Państwami Członkowskimi, władzami leśnymi i grupami zainteresowanych podmiotów.

4.16 EKES wspiera propozycje Komisji w zakresie wdrożenia specjalnego planu działania dla realizacji strategii leśnej. EKES jest zdania, że jest istotne, by plan ten określał priorytety i kompetencje oraz by zapewnione zostały odpowiednie środki na wprowadzenie go w życie.

Bruksela, 26 października 2005 r.

Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Anne-Marie SIGMUND